

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*Am I My Brother's or
 Sister's Keeper?
 The Burdens and Blessings
 of the Sibling Relationship*

Dedicated by

Dr. Stuart and Ellen Shaffren

In loving memory of their mothers and grandmother whose
 yahrzeits all fall in the first week of Adar

Sarah Altman שרה בת משה ע"ה

Hermine Shaffren העניו בת משה בנימין ע"ה

Helen Feuerstein הענטשע לאה בת שלום ע"ה

Mrs. Yael Weil

Febuary 8, 2015 • יט' שבט תשע"ה

I smile because you are my brother, I laugh because there is nothing you can do about it

- 1) From the time we're born, our brothers and sisters are our collaborators and co-conspirators, our role models and our cautionary tales. They are our scolds, protectors, goads, tormentors, playmates, counselors, sources of envy, objects of pride. They help us learn how to resolve conflicts and how not to; how to conduct friendships and when to walk away from them. Bigger sibs learn to nurture by mentoring little ones; little sibs learn about wisdom by heeding older ones. Our spouses and children arrive comparatively late in our lives; our parents leave us too early. "Our brothers and sisters," says family sociologist Katherine Conger of the University of California, Davis, "are with us for the whole journey."

The Sibling Effect: What the Bonds among Brothers and Sisters Reveal About Us
by Jeffrey Kluger

- 2) The term sibling rivalry was coined in 1930 and popularized by the child psychiatrist David Levy, who gave his patients celluloid dolls that represented their parents and younger siblings and asked them what they felt when they saw the baby brother or sister doll nursing at its mother's breast. There ensued scenes of sibling carnage to rival anything in the Old Testament. Among the responses recorded by Levy: "dropping," "shooting," "throwing," "slapping," "hitting with stick," "hammering," "tearing apart," "scattering parts," "biting," "crushing with fingers," "crushing with feet," "crushing with truck" and "piercing (with screw driver)." Levy (who repeated his experiments among the Kekchi Indians of Guatemala with similarly gruesome results) concluded that regardless of age, gender, birth order or cultural background, sibling rivalry is a fact of family life.

Show me a sibling who experiences no sibling rivalry, and I'll show you an only child
George Howe Colt

3 תלמוד בבלי מסכת כתובות דף קג עמוד א
וי"ו יתירה - לרבות את אחיך הגדול

4 שולחן ערוך יורה דעה סימן רמ סעיף כב
חייב אדם (יח) בכבוד (יט) אחיו הגדול, בין שהוא אחיו מאביו בין שהוא אחיו מאמו

5 תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יז עמוד א
עולא כי הוה אתי מבי רב, הוה מנשק להו לאחתיא אבי ידיהו

6 רמב"ם הלכות אבל פרק ב הלכה א
אלו שאדם חייב להתאבל עליהן דין תורה, אמו ואביו בנו ובתו ואחיו ואחותו מאביו, ומדבריהם שיתאבל האיש על אשתו הנשואה, וכן האשה על בעלה, ומתאבל על אחיו ועל אחותו שהן מאמו

7 דברים פרק כה
(ה) פי יִשְׁבוּ אֲחִים יַחְדָּו וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֶן אֵין לוֹ לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וַיִּבְמָה:
(ו) וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלַד יָקוּם עַל שֵׁם אָחִיו הַמֵּת וְלֹא יִמָּחָה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל:

8 ספר החינוך מצוה תקצח ד"ה משרשי המצוה
משרשי המצוה, לפי שהאשה אחר שנשאת לאיש הרי היא כאחד מאבריו, שכן יחייב הטבע מפני מעשה האב הראשון שלוקחה אחת מצלעותיו וממנה בנה לו האל אשה, והאיש הזה שמת בלא בנים שיהיו חלק ממנו

לזכרון לו ולמלאות מקומו בעולם לעבודת בוראו, ועוד אין זכר לו בעולם הגופני זולתי זאת האשה שהיא עצם מעצמיו ובשר מבשרו, היה מחסדי האל עליו להקים לו זרע ממנה על ידי אחיו שהוא גם כן כחצי בשרו, כדי שיהיה אותו הזרע ממלא מקומו ועובד בוראו תחתיו ויזכה על ידו בעולם הנשמות אשר הוא שם, כמו שידוע דברא מזכה אבא שכן אמרו זכרונם לברכה [סנהדרין ק"ד ע"א] ברא מזכה אבא אבא לא מזכה ברא, וכמו כן באמת האח החי אשר הוליד הבנים מן היבמה גם אליו חלק בהם וזוכה גם הוא בזכותם, אמנם לא לו יהיה כל הזכות, כי גם אחיו יטול חלקו בשביל החלק הגדול שיש לו בהם והיא האשה שנפלה לחלקו בתחלה כמו שאמרנו

(9) משלי פרק יז

(יז) בְּכָל־עֵת אֲהַב הָרַע וְאָח לְצָרָה יוֹלֵד :

מצודת דוד שמה

(יז) אוהב הרע - ר"ל אהבת הרעים היא בכל עת בין ביום טובה בין בעת צרה אבל אהבת האח אינה תמידה כ"כ ורק בבוא צרה על אחיו אז ישוב להשתדל בו כי עצמו ובשרו הוא וא"כ הרי הוא כאלו האח נולד לתועלת וצרה

(10) תהלים פרק קלג

(א) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הַנָּה מֵה טוֹב וּמֵה נְעִים שְׁבַת אֲחִים גַּם יָחַד :

(11) מדרש תנחומא (בוכר) פרשת שמות סימן כד

כמשה ואהרן, שנאמר הנה מה טוב ומה נעים וגו' (תהלים קלג א), שהיו אוהבים זה לזה, ומחבבים זה לזה, שבשעה שנטל משה את המלכות, ואהרן כהונה גדולה, לא קנאו זה לזה, אלא היו שמחין, זה בגדולת זה, וזה בגדולת זה

(12) משלי פרק ז

(ד) אָמַר לְחִכְמָה אֲחֹתִי אֶת וּמַדְע לְבִינָה תִקְרָא :

(13) תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יב עמוד א

אמרה לו בתו: אבא, קשה גזירתך יותר משל פרעה, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים, ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקיבות! פרעה לא גזר אלא בעוה"ז, ואתה בעוה"ז ולעוה"ב! פרעה הרשע, ספק מתקיימת גזירתו ספק אינה מתקיימת, אתה צדיק בודאי שגזירתך מתקיימת, שנאמר (איוב כב) ותגזר אומר ויקם לך! עמד והחזיר את אשתו, עמדו כולן והחזירו את נשותיהן

(14) שמות רבה (וילנא) פרשה א ד"ה כב ותתצב אחותו

כב ותתצב אחותו מרחוק, למה עמדה מרים מרחוק, אמר רב עמרם בשם רב לפי שהיתה מרים מתנבאת ואומרת עתידה אמי שתלד בן שיושיע את ישראל, כיון שנולד משה נתמלא כל הבית אורה, עמד אביה ונשקה על ראשה, אמר לה בתי נתקיימה נבואתך, ... וכיון שהטילוהו ליאור, עמדה אמה וטפחה לה על ראשה, אמרה לה בתי והיכן נבואתיך, והיינו דכתיב ותתצב אחותו מרחוק וגו', לדעת מה יהא בסוף נביאותה

(15) ספורנו במדבר פרשת בהעלותך פרק יב

(יב) אל נא תהי כמת אשר בצאתו מרחם אמו ויאכל חצי בשרו. הנה העובר שהוא מת באופן זה שבצאתו מרחם אמו נאכל ונתקלקל חצי בשרו אף על פי שנראה שהוא מוסיף שלמות בלידה על מה שהיה לו בבטן אמו בצאתו משם אל מקום החיים השלמים הוא אמנם מוסיף גרעון בהיות נאכל חצי בשרו באותה הלידה. כן אתה היוצא מן המדבר ונכנס לארץ הנבחרת ובזה תיטיב מכוון לשבתך אל נא תהי כאותו המת שתניח חצי בשרך במדבר:

16) תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נח עמוד א

מעשה בבנו ובבתו של ר' ישמעאל בן אלישע שנשבו לשני אדונים. לימים נזדווגו שניהם במקום אחד, זה אומר: יש לי עבד שאין כיופיו בכל העולם, וזה אומר: יש לי שפחה שאין בכל העולם כולו כיופיה, אמרו: בוא ונשיאם זה לזה ונחלק בוולדות. הכניסום לחדר, זה ישב בקרן זוית זה וזו ישבה בקרן זוית זה, זה אומר: אני כהן בן כהנים גדולים אשא שפחה? וזאת אומרת: אני כהנת בת כהנים גדולים אנשא לעבד? ובכו כל הלילה. כיון שעלה עמוד השחר, הכירו זה את זה, ונפלו זה על זה וגעו בבכיה עד שיצאה נשמתן. ועליהן קונן ירמיה: (איכה א') על אלה אני בוכיה עיני עיני יורדה מים

17) איכה רבה (בובר) פתיחתא כד

קפצה רחל אמנו לפני הקב"ה ואמרה רבש"ע גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתירה, ועבד בשבילי לאבא שבע שנים, וכשהשלימו אותן שבע שנים, והגיע זמן נשואי לבעלי, יעץ אבי להחליפני לבעלי בשביל אחותי, והוקשה עלי הדבר עד מאד, כי נודעה לי העצה, והודעתי לבעלי ומסרתי לו סימן שיכיר ביני ובין אחותי, כדי שלא יוכל אבי להחליפני, ולאחר כן נחמתי בעצמי וסבלתי את תאותי, ורחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה, ולערב חלפו אחותי לבעלי בשבילי, ומסרתי לאחותי כל הסימנים שמסרתי לבעלי, כדי שיהא סבור שהיא רחל, ולא עוד אלא שנכנסתי תחת המטה שהיה שוכב עם אחותי והיה מדבר עמה והיא שותקת, ואני משיבתו על כל דבר ודבר, כדי שלא יכיר לקול אחותי, וגמלתי חסד עמה, ולא קנאתי בה, ולא הוצאתיה לחרפה

18) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ס עמוד א

שדנה לאה דיין בעצמה ואמרה: שנים עשר שבטים עתידין לצאת מיעקב, ששה יצאו ממנו, וארבעה מן השפחות - הרי עשרה, אם זה זכר - לא תהא אחותי רחל כאחת השפחות! מיד נהפכה לבת

19) מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דשירה פרשה י

שמעון ולוי אחי דינה (בראשית לד כה) והלא אחות כל השבטים היתה מה ת"ל אחי דינה אלא לפי שנתנו נפשם עליה נקראת אחותם על שמם.

20) אוצר המדרשים (אייזנשטיין) חנוכה

כיון שראו יונים שאין ישראל מרגישים בגזירותיהם עמדו וגזרו עליהם גזירה מרה ועכורה, שלא תכנס כלה בלילה הראשון מחופתה אלא אצל ההגמון שבמקום ההוא. כיון ששמעו ישראל כך רפו ידיהם ותשש כחם ונמנעו מלארס, והיו בנות ישראל בוגרות ומזקינות כשהן בתולות, ונתקיים עליהם [עמוד 190] בתולותיה נוגות והיא מר לה (איכה א'), והיו יונים מתעללות בבתולות ישראל, ונהגו בדבר הזה שלש שנים ושמונה חדשים, עד שבא מעשה של בת מתתיהו כהן גדול שנשאת לבן חשמונאי ואלעזר היה שמו, כיון שהגיע יום שמחתה הושיבוה באפריון, וכשהגיע זמן הסעודה נתקבצו כל גדולי ישראל לכבוד מתתיהו ובן חשמונאי שלא היו באותו הדור גדולים מהם, וכשישבו לסעוד עמדה חנה בת מתתיהו מעל אפריון וספקה כפיה זו על זו וקרעה פורפירון שלה ועמדה לפני כל ישראל כשהיא מגולה ולפני אביה ואמה וחותרנה. כיון שראו אחיה כן נתביישו ונתנו פניהם בקרקע וקרעו בגדיהם, ועמדו עליה להרגה, אמרה להם שמעוני אחי ודודיי, ומה אם בשביל שעמדתי לפני צדיקים ערומה בלי שום עבירה הרי אתם מתקנאים בי, ואין אתם מתקנאים למסרני ביד ערל להתעולל בי! הלא יש לכם ללמוד משמעון ולוי אחי דינה שלא היו אלא שנים וקנאו לאחותם והרגו כרך כשכם ומסרו נפשם על ייחוד של מקום ועזרם ה' ולא הכלימם, ואתם חמשה אחים יהודה יוחנן יונתן שמעון ואלעזר, ופרחי כהונה יותר ממאתים בחור, שימו בטחונכם על המקום והוא יעזור אתכם שנאמר כי אין מעצור לה' להושיע וגו' (ש"א = שמואל א' = י"ד). ופתחה פיה בבכיה ואמרה רבש"ע אם לא תחוס עלינו חוס על קדושת שמך הגדול שנקרא עלינו ונקום היום נקמתנו. באותה שעה נתקנאו אחיה ואמרו בואו ונטול עצה מה נעשה, נטלו עצה זה מזה ואמרו בואו ונקח אחותינו ונוליכנה אצל המלך הגדול ונאמר לו אחותנו בת כהן גדול ואין בכל ישראל גדול מאבינו, וראינו שלא תלין אחותינו עם ההגמון, אלא עם המלך שהוא גדול כמותינו, ונכנסנו עליו ונהרגהו ונצא, ונתחיל אח"כ בעבדיו ובשריו, והשם יעזרנו וישגבנו, נטלו עצה וכו' ועשה להם הקב"ה תשועה גדולה